

C s e p e i S i d ő F e r e n c

A debreceni schola diákjainak névsorában találjuk, hogy Csepei Ferenc 1614 szeptember 3-án írta alá az iskolai törvényeket. Ugyanitt az ifjuság bizalma a contrascribai diáktisztségre is megválasztotta.¹⁾ Minthogy pedig "Franciscus Sidő Czepeinus" 1617 január 22-én iratkozott be a heidelbergai egyetemre,²⁾ ezért arra a körülményre való tekintettel, hogy Debrecenben a subscriptio után, nem sokkal több, mint két évet töltött, bizonyos tehát, hogy megelőzőleg már más iskolában volt beiratkozva.

Szenczi Molnár Albert 1617 decemberében felsorolja az e tájban Heidelbergában és Marpurgumban tanuló magyar ifjakat; közöttük látjuk "Franciscus Czepei alum(nus) illustris(simi) D(omi)n(i) Stephani Bethlen" nevét is.³⁾ Ez azt bizonyítja, hogy idősebb Bethlen István gubernátor támogatásával végezte el külsőországokbeli tanulását. Éppen ezért 1618 június 13-án Heidelbergában "Pro Aeterna Divinitate Filii Dei Domini Nostri Jesu Christi" tárgykörből a nagy tiszteletnek örvendő Pareus Dávid professzor elnöklése alatt tartott vitatkozását patrónusának és Szőlősi Bede János nagy-szőllősi papnak, mint jóakaró pártfogójának ajánlotta. Disputációját a legkiválóbb magyar iskolatársak közül verssel Berényi Mátyás, Bojthi Gáspár és Szentkirályi Benedek üdvözölte.⁴⁾ Az ő szerzeményei közül két üdvözlőverset ismerünk, az egyiket Bojthi Weres Gáspárhoz 1617-ben és a másikat Borzási B. Balázshoz 1618 június 20-án intézve.⁵⁾

1) Thury Etele: Iskolatörténeti adattár. Pápa. II, 104.

2) SpFüz. 1862: 563.

3) SpFüz. 1864: 669.

4) RMK. III. 1214.

5) RMK. III. 1193, 1251.

Szenczi Molnár Alberten kívül nevét, mint heidelbergai tanulóét, utleirási nagy munkájában Szepsi Csombor Márton is 1618-ban felsorolja.⁶⁾ Majd 1618 május 28-án ugyanott írott emléksorait is megtaláljuk Putnoki János nevű tanuló társa emlékkönyvében.⁷⁾

Hazatérése után patrónusa továbbra is gondoskodott róla s ezért maga mellett Huszton tartotta, ott adott neki 1621-ben lelkipásztori állást; míg más máramarosi egyházközségekben csak egy prédikátor nyert alkalmazást, addig Bethlen István Csepei mellé káplánt fogadott Tiszabecsi Miklós személyében.⁸⁾

Csepei valószínűleg még az 1622. esztendőben is Huszton teljesített szolgálatot, minthogy Tornai Pap Ferenc nevű utódáról - Lugossy József közleménye szerint - először csak 1623-ban van emlékezet.⁹⁾

Husztról bizonyosan Bethlen Gábor akaratából rendeltetett Kolozsvárra. Ugyanis Gyöngyösi Kiséri András elsőpap és esperes 1622 december 28-án elhunván, hihetőleg az ő helyébe állítottatott be ez az értékes lelkitanító, közvetlen elődjének a heidelbergai egyetemen néhány esztendővel ifjabb tanuló társa. Itt azonban nevére is alig-alig akadunk reája, nemhogy szolgálatának valamelyes emléke maradt volna reánk! A konzisztórium i jegyzőkönyvében, amelyben 1689-ben kezdték bevezetni a gyűlések határozatait, az utolsó lapon 1610-től kezdődőleg találjuk feljegyezve az egyházközség papjait, minden megjegyzés nélkül ott látjuk "Tsépei Ferenc" nevét is.¹⁰⁾

Ha ezek után visszatérünk a debreceni iskola alumnusainak névkönyvéhez, abban Csepei neve után azt olvassuk, hogy "öbiit Claudiopoli in officio pastoratus."¹¹⁾ Évszámot, igaz, nem jelöl, de a kolozsvári unitárius egyházfiak harangoztatási számadáskönyvében találunk egy megnevezés nélküli református lelkipásztorra, mégpedig már 1624 január 29-én pulsatum est "Contionatori Calvinistarum M(ajoribus) 6. Vicibus. Ex commissione Amp(lissimi) se-

6) Szepsi Csombor Márton: *Evropica Varietas*. Kassa, 1620. 344.

7) A sárospataki ref. kollégium nagykönyvtárában. 9/A. lev.

8) SpFüz. 1858: 383, 682.

9) Prot. Egyh. és Isk. Lap. 1847: 1418.

10) "Serius rerum". 354. (Az ekkla lev. tárában).

11) Thury Etele. II. 104.

natus nihil solutum."¹²⁾ Egészen bizonyos, hogy ez az elhunyt koncionátor Csepeivel azonos, aki - úgy látszik - talán még egy esztendeig sem töltötte be új hivatalát. Ugyan milyen betegség vitte el? megállapítani nem tudom, bizonyos azonban, hogy a pestis ebben az évben már nem pusztított.

Valószínű, hogy Csepei után család nem maradt, minthogy bizonyosan tekintélyes nagyságu könyvtára az iskolára maradhatott. Ugyanis a sok viszontagságot aránylag nem csekély számú, mintegy hat olyan könyv vészelte át, amelyet kétségtelenül az ő könyvtárának darabjaiként állapíthatunk meg. Így látunk egy kötetet, amely 1615-ben Kecskeméthy Buzás János tulajdona volt. Ezen kívül "Ex Libris Francisci Czepeini" volt a címlapra bejegyezve.¹³⁾ Ezt a könyvet valószínűleg Fehérvárott szerezte meg. Egy másik könyv bejegyzése szerint "Sum Johannis H. Fegyverneki Emptus fl 1 den. 50. An 1608. Szőlősini a Matthia Emódj." Tovább pedig "Sum Francisci Czepeini."¹⁴⁾ Valószínűleg szülőföldjén, vagyis Ugocsában szerezte a kötetet Fegyverneki Hajtó Jánostól, aki az 1610. évben volt a heidelbergai egyetem hallgatója.¹⁵⁾ Egy harmadik munka megint csak Kecskeméthy Buzás János tulajdona volt, ezután meg "Ex Libris Francisci Czepeini" sajátkezü tulajdonosmegjelöléssel van ellátva.¹⁶⁾ A negyedik és az ötödik kötetet szuperexlibrisként F + C Z - 1 6 1 8 betűpar és évszám van a kötéstábla külsejére benyomva.¹⁷⁾ Ezeket bizonyosan Heidelbergában vásárolta s ott kötötte be az 1618. évben. Végül a hatodik könyv, amelyről Szőlösi Bede János című cikkünkben már beszámoltunk, nem tartalmazza Csepei névbejegyzését, bizonyos azonban, hogy csakis az ő útján jött Nagyszőlősről, amely városhoz számtalan szál fűzte, Kolozsvárra.¹⁸⁾

E korán elhunyt jeles ifjuról nem is csoda, ha több emlék nem is maradt reánk, mert bármennyire is megbecsülte őt mind patrónu-

12) Az unitárius egyházfiak harangoztatási jegyzőkönyve az 1624. évből. (Klt.)

13) D.17.sz. könyvtári jelzéssel.

14) F.18.sz. könyvtári jelzéssel.

15) SpFüz. 1862: 562.

16) L.26.sz. könyvtári jelzéssel.

17) Q.45. és XX.297. sz. könyvtári jelzéssel.

18) X.355. sz. könyvtári jelzéssel.

sa, mind a fejedelem, mind pedig gyűlekezete, életideje azonban
tulságosan rövidre szabatván nem volt érkezése munkásságát semmi-
lyen irányban sem kiterjeszteni.